

A hazai sajtó értékelése

KÖRNYEZETI PROBLÉMÁK, JELENSÉGEK

Irodánk – részben közvetlenül, részben az Observer keresőszolgálatának igénybevételével – folyamatosan figyelemmel követi a környezeti témák megjelenését a nyilvánosságban. Tapasztalataink szerint az országos minőségi napilapok, a hírszolgáltatást kiemelt feladatuknak tekintő rádió- és televízióadók s néhány nagyobb hírportál összességében korrektül, a laikus művelt közönség információs igényeit megfelelően szolgálva tükrözik a legfontosabb eseményeket, jelenségeket. Ebben meghatározó jelentősége van az MTI hírszolgáltatásának, amely főként az internetes felületeken a fő információforrás. A hír- és közszolgálati médiumok interjúikkal, háttérműsoraikkal sokat tesznek az események hátterének megvilágításáért és a magas színvonalú ismeretterjesztésért. A megyei és városi lapok érthetően nagyobb figyelmet szentelnek a helyi jelentőségű híreknek, míg a kereskedelmi médiumok szórványosan, s elsősorban a hírek érdekességét, olykor drámaiságát előtérbe helyezve tájékoztatnak. Az alábbi összeállítás bár számos forrásból merít, alapvetően az országos napilapok és a greenfo.hu szakmai hírportál anyagaira támaszkodik.

TELEPÜLÉSRENDEZÉS

A vitatott ingatlanfejlesztések elsősorban a fővárosban és agglomerációjában (óbudai Álom Sziget, pátyi golffalu, lakópark-tervek Érden és Törökbálint-Tükröhegyen, bevásárlóközpont és parkoló a vác-deákvári öregtemető helyén, a dunakeszi Auchan áruház bővítése, vidámpark és kaszinó Dunakeszin, Nemzeti Ökológiai Hálózat részét képező zöldterületen), ill. üdülőtérületeken található („Velencei-tó kapuja”, sukorói King’s City, a balatonszemesei Lidó kemping helyén az SCD Group által tervezett szálloda- és lakópark-komplexum, a balatonboglári Várdomb kaland- és szabadidőpark, a Natura 2000 területen épült Lóvér Kalandpark, ill. tervezett lillafüredi bobpálya).

A Velencei-tó kapuja esetében az önkormányzat több alkalommal tartott lakossági fórumot, s a beruházás valamennyi elemére jogerős építési engedéllyel rendelkezik. Az NFÜ és a fejlesztési tárca szerint a projekt nem állítható le, mivel a pályázat és a kiírt közbeszerzés törvényes volt. Balatonszemesen a helyi építési szabályzat módosítása lehetővé tette, hogy az SCD valóságos toronyházakat húzzon fel a tópartra. Az SCD a kedvezőtlen piaci környezet miatt egyelőre kivár

az indulással. Balatonbogláron területtisztítás címén az erdő ötven százalékát már kiirtották. Minden hatósági engedélyt megkapott a Lővér Kalandpark. A bobbálya esetében sikerült olyan helyet választani, ahol nincs természeti érték. Az Álom Sziget a tervezett területe mindig is ipari terület (hajógyár) volt. A váciak egyelőre megakadályozták a bevásárlóközpont építését. – Az MFB nem köt szerződést a beruházóval a sávolyi MotoGP-pálya megépítésére.

A zuglói REANAL gyár közelében lakópark épült, a gyártól 500 méterre bölcsőde és óvoda működik, a lakók bűzre panaszkodnak. – Egy holland cég évi 50 ezer sertést kibocsátó telepet szeretne létesíteni Újlengyel községtől 660 méterre, Újhartyán közigazgatási területén. Illés Zoltán szerint az engedély kiadása szakmaiatlan és jogtalan volt, s elképzelhető, hogy korrupció áll a háttérben.

KÖZLEKEDÉS

A kistérségben élők évtizedes gondjaira kínálna megoldást a Lulla és Balatonendréd közé tervezett 9,5 kilométer hosszú útszakasz. Építését főként Balatonendrédn nyaralót birtokló fővárosiak ellenzik. Utak, elkerülő utak építésével kapcsolatos zaj, por-, rezgéskárosítás váltott ki tiltakozást Fegyverneken (Kisújszállási elkerülő út) Daruszentmiklóson (M6-os autópálya), s Alsónemesapáti lakói is tiltakozik a tervezett M9-es út közeli nyomvonala ellen. Az M3 zuglói út kivezető szakaszán hét vállalkozó üzleti érdekére hivatkozva megtorpedózta a zajvédő fal építésének uniós támogatását, így a fal egy része nem épült meg.

A koncessziós autópályák után fizetendő díjak nagyobb terhet jelentenek a költségvetésnek, mint az Útpénztár egész éves bevétele. – A légi közlekedés számos nyílt és rejtett állami támogatásban részesül. A repülőjegyen nincs áfa, a kerozint nem terheli jövedéki adó és áfa, a kormányok gyakran adnak jelentős egyedi támogatásokat, például repülőterek építésére vagy bővítésére.

LEVEGŐTISZTASÁG, ZAJ

A téli hónapokban visszatérő gond a szmogveszély. 2010-ben már február 26-án elértük a 35. olyan nap, amikor a részecskeszennyezés (PM10) a levegőben túllépte az egészségügyi határértéket. Az Európai Unió jogsértési eljárást indíthat Magyarország ellen, ha nem tudjuk határérték alá vinni a szálló por mennyiségét. – Szeged, Miskolc és Budapest mentességet kért az uniós jogszabály alól, a bizottság azonban ezt nem találta indokoltnak.

Rendszám helyett az autók környezetvédelmi tulajdonságai alapján tiltanak ki az autókat szmogriadó esetén a fővárosból. A Felügyelőség szerint azonban a fekete és piros matricás gépjárművek részvétele a budapesti forgalomban igen csekély. A szmoghelyzetet elsősorban a dugóban araszoló járművek okozzák. Az Alkotmánybíróságtól kéri a fővárosi szmogriadó-rendelet megszüntetését az LMP. (szept 30)

A megyei Bíróság eltiltja a hulladék-felhasználásával történő kohászati alapanyaggyártástól a BÉM Zrt-t, amely a még folyamatban lévő hulladékhasznosítási projekt befejezését követően áttérne a nem hulladék alapú, agglomerát gyártására.

A Közép-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség előzetes vizsgálati eljárásának végeredménye szerint nem adható ki engedély a szentkirályszabadjai nemzetközi kereskedelmi repülőtér létesítéséhez. Almádiban és Siófokon olyan helyi rendelet szabályozza a zajkibocsátást, amely környezetvédelmi szempontból kizárja a légikikötő megvalósítását.

KLÍMA

A Nemzetközi Kibocsátás-kereskedelmi Szervezet arra figyelmeztette Magyarországot és Litvániát, hogy tartózkodjon az EU-ban korábban kiadott ENSZ kibocsátási kreditek újraeladásától. – Az Állami Számvevőszék szerint a 2008-ban befolyt kvótabevételből a kormány 2010 márciusáig egyetlen fillért sem használt fel. – A 30 százalékos kibocsátás-csökkentést ellenző országok – Magyarország, Lengyelország és Olaszország – azzal érveltek, hogy a 30 százalékos csökkentés felajánlása Koppenhágában sem ösztönözte ambiciózusabb kötelezettségvállalásra sem az Egyesült Államokat, sem Kínát. –

ENERGIATAKARÉKOSSÁG

A Debreceni Hőszolgáltató Zrt. fűtéskorszerűsítési programját olyan finanszírozási megoldás segíti, amely a lakástulajdonosoktól nem követel önerőt. – A Dalkia Energia Zrt. szervezésében az önkormányzatok saját tőke nélkül is korszerűsíthetik intézményeik energiaellátását. – A januárban induló középület és lakás-felújítási energetikai programban közepes mértékű energetikai korszerűsítésbe a pályázók akár önerő nélkül is belevághatnak, s a tervbe vett zöldbank által nyújtott kedvezményes hitel törlesztőrészeit a megtakarított energia árából fizethetik. – Az Elmib komplex energetikai szolgáltatásai mellett kínálja az ESCO finanszírozást, amelynek lényege, hogy az energetikai rendszer modernizációjának teljes beruházási költségét átvállalja.

ENERGETIKA

Két 440 megawattos gázerőműblokkot tervez a Szegedi Ipari Parkban a svájci Advanced Power AG. – A Magyar Villamos Művek és az RWE úgy döntött, hogy leállítja a Mátrai Erőmű Zrt. kapacitásbővítő beruházását. – A kassai megyei építési hivatal is elutasította a CES tervét, így valószínű, hogy nem épül meg a Töketerebesre tervezett új hőerőmű.

Csökkenő mértékben 2012 végéig fennmarad a hővel kapcsolt áramtermelés állami támogatása. Ezzel az erőműtársaságok átvészelhetik azt a válságos időszakot, amíg életre nem kelnek az áramárak. A földgáz árát hosszú távú szerződés szabja meg, az áramot a válság miatt a kereskedők csak nyomott áron hajlandók átvenni.

A Vértesi Erőmű 2011 és 2014 között továbbra is megkapja a szénfillér-támogatást. Az erőmű Bokoddal és Oroszlánnyal kötött hőszolgáltatási szerződése három éves felmondási idővel bontható fel – az önkormányzatoknak és az MVM-nek ennyi idejük lesz az új kapacitások megteremtésére.

ATOMENERGIA

Az Energia Klub részben vagy teljesen eredménytelenül kérte a paksi atomerőmű bővítésével kapcsolatos adatokat és az erőművekkel kötött áramvásárlási szerződéseket, a stratégiai gáztároló létrehozásáról szóló szerződéseket, az erőművekkel kötött hővásárlási szerződések részleteit, a kapcsoltan termelő erőművek támogatási adatait.

A támogatás további folyamatos csökkenése esetén néhány év múlva megoldhatatlan feladatot jelent a Mecsek Öko Zrt számára az egykori uránbánya és a zagytarozók kémiai mentesítése.

BIOMASSZA

Újabb biomassza-tüzelésű erőművi blokkot épít Pécsen a PannonPower. Az új egység egy jó ideje nem használt szén blokk helyére kerülne és 90 százalékban szalmával, tíz százalékban energianáddal fűtenék. – Az LMP Baranya megyei szervezete szerint Pannonpower és az erdészeti vállalatok félrevezetik a közvéleményt. Energiaültetvényeknek máig nyomuk sincsen, a valóságban fakitermelésből származó tűzifát égettek. Németországban a tűzifa erőművi blokkokban történő eltüzelését a törvény tiltja.

Tíz megawatt áram, illetve hőenergia termelésére alkalmas biomassza-erőművet építene a barcsi Dráva Faipari Művek. – Három Fejér és egy Veszprém megyei település, valamint egy civil szervezet faaprítékos erőművet tervez Várpalotán. – Szolnokon 2010 első negyedévében a Széchenyi-lakótelepi fűtőműben 3,3 megawatt teljesítményű faapríték-tüzelésű melegvíz-kazánt állítottak üzembe. 4 megawattos bioerőművet épít a Synaterg Kft. Balassagyarmaton. – Biomasszával fűtik jövő év januárjától a távfűtéses lakásokat Egerben. – A BIO-NRG Kft. projektársaság 13,8 megawatt villamos és 5 megawatt hőkapacitású biomassza-erőművet épít Vép és Táplánszentkereszt határában. – Az ELMIB csoport Kaposváron és Salgótarjánban épít biomassza-erőműveket. – Pelletgyártó üzem épül a Veszprém megyei Bakonyjácán.

Tiszatarjánban közmunkaprogramban irtják az folyó ártéri gyalogakácot, az így nyert föld egy részét visszaadják a természetnek, másik részén biomassza-ültetvényeket létesítenek. A WWF a programot más falvakra is kiterjeszti. – A Regionális Fejlesztési Vállalat szerint ezer kisebb hazai település tehető energetikai szempontból önellátóvá megújuló energia használatával. A mezőgazdasági földterület ötöde, 0,8–1 millió hektár hasznosítható energetikai növénytermesztésre.

BIOGÁZ

Együttműködési megállapodást kötött a Magyar Gázipari Egyesülés és a Magyar Biogáz Egyesület annak érdekében, hogy kidolgozzák a biogáz hálózatba juttatásának teljes körű szabályozását.

Egy megawatt teljesítményű biogáz-erőmű építését kezdte meg Pusztahencsén a Mil-Power Bioenergetikai Kft. Magyarország eddigi legnagyobb teljesítményű depóniagáz-hasznosító kiserőművét adta át Veszprémbe az Ener-G Zrt. – Megkezdődhet a próbaüzem a kaposzekcsői biogázüzemben. – A PannErgy által megvásárolt Berekfürdő Energia Termelő és Szolgáltató Kft a geotermikus kutak vizében oldott metánt választja le, és két kogenerációs gázmotorban égeti el.

BIOÜZEMANYAG

A Mol Jedlik Ányos-projekt néven mezőgazdasági és tudományos partnerekkel konzorciumot hozott létre második generációs bioüzemanyagok előállítására. – A kormány tervei között nem szerepel az első generációs bioüzemanyag-termelők támogatása, erre csak a másodgenerációs üzemek számíthatnak. Az decentralizált termelést részesítik előnyben. Nem érdekünk a külföldre értékesítő és

alapanyagot onnan beszerző nagy termelők közösségi forrásokból való támogatása.

A kis kapacitású bioetanol- és biodízelüzem pályázatnál előnyt élveznek, akik a saját biogázüzemükben képződő felesleges hő hasznosításával biztosítanak az etanol előállításához szükséges energiát. – A kormány kiemelt jelentőségűvé nyilvánította a Pannónia Ethanol Zrt. (Fagen) Dunaföldváron felépíteni tervezett bioetanol-üzemét. – Nem épül meg a Csabacsúdra tervezett bioetanol-üzem. – A megkezdett beruházások jelentős része csupán papíron létezik. Tartozásai miatt felszámolják a Nagyigmádon működő, biodízelt gyártó Öko-Line Kft.-t.

SZÉL

Tizennégy szélkerékből álló szélerőműparkot épít Ikerváron az Iberdrola. – Visszavonta az energiahivatal a törökszentmiklósi, üzemen kívül lévő szélerőmű üzemeltetője, a felszámolás alá került Gyulawind Kft kiserőművi engedélyét.

GEOTERMIA, VÍZI ENERGIA

Várakozásait háromszorosan meghaladó hozamot mutatott a PannErgy mályi termelő kútja, alkalmas áramtermelésre is. – Mórahalom, Szentes, Makó, Csongrád, Hódmezővásárhely: közintézmények fűtése földhővel. Geotermikus távfűtőmű alapkövét tették le Szentlőrincen. Vácrátót, Botanikus Kert üvegházai, polgármesteri hivatal geotermikus fűtés. Turán évi 6 ezer tonna paradicsomot termelnének geotermikus fűtésű üvegházakban.

A Future Hydro Vision építhet turbinát a dunakiliti duzzasztóműnél. Már engedélyezési szakaszban van a Hernád felsődobszai szakaszán lévő Émász-tulajdonú kis vízerőmű korszerűsítése.

NAP

Hatvanban épülhet Kelet-Közép-Európa egyik legnagyobb napelem erőműve: az 500 kilowattos mintaprojektet egy 18 megawattos referenciaprojekt követi majd – közölte az Első Magyar Napelem Erőmű Klaszter. – A Phlegon Consult Kft. a tulajdonában maradó napelemekkel megtermelt áramot kedvező áron adja át a fogyasztónak.

TERMÉSZETVÉDELEM

Magyarországon az élőhelyek 87 százaléka nincs megfelelő állapotban (ezen belül 67 százalék állapota rossz), a vizsgált több mint 1150 kiemelt fontosságú állat- és növényfaj 59 százalékanak állapota pedig nem kielégítő (ezen belül 11 százalék rossz). A kiemelt fajok csupán 25 százalékanak helyzete mondható elfogadhatónak. Az élőhelyek közül többek között a szikes puszták, a homoki gyepek, a löszgyepek, a molyhos tölgyesek helyzete aggasztó.

Somogyfajsz környékén az őshonos fák védelmében uniós pénzből irtják az akácot, néhány méterrel arrébb szintén uniós pénzből telepítik azt. Mindkettőt engedéllyel. – A szigetközi élővilágban vízhiány következtében gyorsul a tájidegen, agresszívan terjedő növényfajok térnyerése. – A vízborítottság, a tőzegtartalom, és a lápra jellemző növényi állomány szerint is tőzeglápnak minősül a dunakeszi láp keleti része.

Közlekedésbiztonsági okokra hivatkozva vágták ki a fák négyötödét a 87-es főút mellett, Szombathely és Kőszeg között. – A HM Kaszó Erdőgazdaság Zrt. fokozottan védett helyen, a Baláta-tó természetvédelmi területen vágott ki fát – engedély nélkül. – Néhány nap alatt kiirtották a fák jelentős részét az M3-as bevezető szakaszán. – Nagyrédén egyik napról a másikra eltűnt egy egyhektáros fűzfás. – Velencén, Velencefürdőn és Agárdon kivágta a peronok mellett álló több mint harminc ötvenéves hársfát a Nemzeti Infrastruktúra-fejlesztő Zrt. – Nagymező utca, Roham utca (Tabán) facsonkolás.

Mérgezés miatt tucatnyi védett madár, többségében egerészölyv pusztult el a Kiskunsági Nemzeti Parkban. – Évente több tízezer madár vesztét okozza a középvezetű elektromosvezeték-hálózat. Az erőfeszítések ellenére az elmúlt 15–20 évben az oszlopok mindössze tizedét sikerült leszigetelni madárbarát módon.

DUNA

A Szigetköz vízpótlási célú ökológiai fejlesztésénél a meder kotrásával, fenékküszöb építésével duzzasztják olyan mértékűre a vízszintet, hogy biztosítsa az eredeti állapotok visszaállítását. A Mosoni-Duna és a Lajta betorkolása feletti szakaszának rekultivációja hasonló módszerekkel éri el célját. A munkálatok 2011 második felében indulhatnak el. – Erdey György szakállamtitkár távozásával nálunk már felelőse sincs a bős-nagymarosi ügynek.

ÁR- ÉS BELVÍZ

A Műszaki Egyetemen a Koncsos-féle tanszék kidolgozta, hogy a Tisza-mentén hogyan lehetne figyelembe venni a földrajzi viszonyokat, a mélyedéseket; kivezetni a vizet és a lakott és művelt területet védeni. – Tömeges halpusztulást okozott a Hortobágy-Berettyón az átszivattyúzott, rossz minőségű belvíz és a magas hőmérséklet miatt csökkent oxigénszint. – Vízügyi szakemberek szerint 825 millió köbméter vizet lehetne tárolni a Körösök völgyében. Rizst korábban 50 ezer hektáron is termeltünk, mára ez visszaesett 3200 hektárra. Volna lehetőség a hazai rizstermelés növelésére, de ahhoz gyengébb forintra és patriótább gazdaságpolitikára lenne szükség.

Az Alföldön 150 ezer hektár ötéves gyakorisággal víz alá kerül. A talaj tárolókapacitása óriási lenne, de a mélyművelést mellőző mai agrotechnika erősen rontja a szerkezetét. Az eke- és tárcsatalpak nyomása miatt a felszínhez közel vízzáró réteg képződik, és a többletvíz nem tud leszivárogni. Sokat segítene, ha a gabonatermelőket rá tudnánk venni, hogy legalább három-négyévente mélyszántást alkalmazzanak.

1500–1700 hektáron összefüggő, egyméteres átlagmélységű víz borítja a Csórtól délre fekvő területeket, az egész Sárréti Tájvédelmi Körzetet. A belvíz viszonylag kevés anyagi kárt okozott: a természetvédelmi területeken a Duna-Ipoly Nemzeti Park gazdálkodik a legelők bérbe adásával és a kaszálással gyűjtött szénabálák értékesítésével. Néhány hét alatt olyan madárfajok bukkantak fel, mint a szárcsák, a kócsagok, a szürke gémek, amelyeket korábban errefelé nem lehetett látni; pontyok, csukák, keszegek jelentek meg a vízben.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

Megszűnik a nagyberuházások esetében eddig kötelező régészeti felügyelet és az előzetes hatástanulmány készítése, így azonban számos lelőhely elpusztulhat, hiszen azok feltárása a munka leállításával járna, ami nem érdeke a vállalkozónak, de gyakran észre sem veszik a földmunkák közben. – Vitatott (át)építések: Hagenmacher villa, Ranolder János késő klasszicista badacsonyi nyaralója, Szépművészeti Múzeum, Nemzeti Múzeum, Zeppelin-ház a Bécsi utca páros oldalán a régi házsor helyén.

VITATOTT BERUHÁZÁSOK

A környezetvédelmi felügyelőség első fokon elutasította a mátraterenyei erőmű engedélykérelmeit. – A másodfokú hatóság helyt adott az Első Nógrádi Erőmű

Zrt. fellebbezésének, így új eljárás keretében folytatódhat a Mátraterenyére tervezett erőmű-beruházás előkészítése. – A Sajókápolna határában nyitandó nyíltszíni bánya kapcsán a helyiek aggódnak a megnövekvő gépjárműforgalom, lég- és zajszennyezés miatt.

A BDH Kft. felkínálta a szerencsi önkormányzatnak azt az ingatlant, ahol a szalmatüzelésű erőművet kívánta felépíteni. Új engedélyeztetési eljárás keretében szeretnének felépíteni Szerencs környékén egy 20 megawattos erőművet, olyan területen, ami nem érinti a világörökséget és nem áll a Natura 2000 védelem alatt.

A Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezte a Fővárosi Bíróság 2009. november 27-i ítéletét, amely engedélyezte a tubesi radar építését, és új eljárásra kötelezte a HM Építési Hivatalát. – Hende Csaba: a Tubesen biztos nem lesz radar, új helyszínt kell találni. – A Hármashegy Tájvédelmi Körzet, NATURA 2000, ökoháló része.

A bécsi Környezetvédelmi Tanács szigorításokkal, de kiadta az építési engedélyt a heiligenkreutzi szeméttégetőre. – A beruházás sérti az unió két irányelvét. Az unió hulladékgazdálkodási prioritási listája szerint a hulladékégetés csak abban az esetben jöhet szóba, ha előtte minden más egyéb módszert már kimerítettek. Egy másik uniós norma szerint a hulladékot ott kell feldolgozni, ahol keletkezik.

Verespatakon az igazi nagy érdek nem is arany és az ezüst, hanem olyan ritkafémek, mint a wolfram, a berillium, a cézium, a stroncium, a rádium vagy irídium. A UNEP jelentése szerint egy gramm arany kibányászásához egy tonna ércet kell megmozgatni, miközben 41 mobiltelefonból kinyerhető ennyi arany.

HULLADÉK

A királyszentistváni hulladéklerakó átadásával hatszorosára emelkedik a hulladékszállítási díj Balatonrendesen. – Környezetvédők és építészek a bontott építőanyagok használatának törvényi engedélyezését kérik. A modern építőanyagok előállítása drága, környezetszennyező, többnyire nem újrahasznosíthatók. A jóval magasabb munkabérek ellenére Dániában, Németországban a bontott építőanyagok 80 százalékát a helyszínen kötelezően szétválogatják, és újra felhasználják. Az építési-bontási hulladék újrahasznosítása hazánkban mindössze 46 százalék. Az ösztönzés akkor lehet hatékony, ha a közbeszerzéseken az újrahasznosított nyersanyag mértékére minimum arányt írnának elő.

A meddők más veszélyes hulladékokkal történő „komposztálásának” a Fixon Bt., Hunviron Kft., Tatai Környezetvédelmi Rt. által kidolgozott, erősen vitatott

technológiájának lényege, hogy galván-, festék- és olajiszapokat, bőrcserzési maradékokat pernyével stabilizálnak, majd vörös iszappal semlegesítenek. A kísérleti terep részben a lőrinci pernyehányó, részben az almásfüzitői vörösiszaplerakó volt. A Motim mosonmagyaróvári tározójánál a vörösiszapot a vízbázis felett helyezték el. – Kincsesbányán, kiemelt vízminőség-védelmi területen százezer köbméter (részben ipari és veszélyes) hulladékkal végzi az egyik bányagödör rekultivációját a Bakony-Green Kft. – Több évtizedre visszanyúló súlyos környezetszennyezésre derült fény az egykori Bakony Művek területén. A triklóretilén és galvániszap szennyeződés a vízbázis felé tart. Nem mutatható ki szennyeződés a veszprémi vízbázisokból. – A katasztrófavédelmi koncepció szerint a veszélyes üzemek számára előírnák, hogy kössenek olyan felelősségbiztosítást – vagy helyezzenek letétbe akkora biztosítékot –, amely minden kárt fedezhet, amit az adott tevékenységgel okozhatnak.

A Tárnok-Székesfehérvár között felújítandó vasúti pályából kitermelt több ezer köbméternyi építési-bontási hulladékot szállítottak a Velencei-tó partjához közeli területre. – Nyolc-tízezer köbméteres szeméthegy borítja a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területét Cserszegtomaj és Keszthely térségében. – A volt Agárdi Agrokomplex üzem területén található olaj- és fenolszennyezés a Velencei-tó vizét, illetve a környezetében lévő kutakat veszélyezteti. – Egyre mélyebb talajrétegeket érnek el a Mechanikai Művek marcali telephelyéről szivárgó klórozott szénhidrogének. – Hamarosan indulhat az egykori peremartoni gyártelep kármentesítése. A veszélyes hulladékokat fedetlen karszterületre rakták le. – A bakonyszücsi egykori tsz csontlisztüzeme papíron rekultivált veszélyesanyag-tárolóiban bűzölgő húslé keseríti a környékbeliek életét. – Bagi Antal kamionsofőr azt állítja, Taksony község határában megtalálta azt a Csernobil környékéről származó, tíz éve a kunszentmártoni szőrmegyár területén tárolt húsz tonnás sugárszennyezett állati bőrhulladék-szállítmányt, amelyet nem fogadtak a hulladéktárolók, azután pedig nyoma veszett. – A pátkai belmajor súlyos olajszennyeződése miatt a zöldhatóság arra kötelezte az önkormányzatot, hogy készíttesse el a kármentesítés műszaki ütemtervét.

Balatonmáriafürdőn ismeretlenek száz köbméter sítet hordtak a Balaton medrébe. 1998 óta rendelkezésre áll egy részletes felmérés a teljes balatoni partvonal illegális bejáróiról. A probléma a negyvenhárom tóparti település szinte mindegyikét érinti. Tíz éve jogosan lehetne bontani a hasonló bejárókat, a hatóság mégsem tette. – Félbemaradt a Budapesti Vegyiművek Zrt. által okozott környezeti károk felmérése. A területen több mint 1200 tonna hulladék található, és ebből mindössze 1,5 tonna nem veszélyes. – Több tucat környezetvédelmi-mentesítési eljárás (pl. a simontornyai volt bőrgyár) finanszírozását leállítja a

Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Ha a gyöngyöSOROSZI ércbányák rekultivációjával leállnának, az közvetlen környezeti veszélyeket jelentene a karsztvizekre.

GÉNBANK, GMO

A nemzeti vagyonkezelő megalapította azt a társaságot, amely átveszi a felszámolótól az Érdi Gyümölcs- és Dísznövény-termesztési Kutató-fejlesztő Kht.-t. Lehetővé válik a több évtizedes kutatómunka zökkenőmentes folytatása.

A hazai sajtó értékelése

KÖRNYEZETPOLITIKAI KÖZBESZÉD

A környezeti problémák számbavételével párhuzamosan összegeztük a nyilvánosságban megjelenő legjellegzetesebb környezetpolitikai vitákat, álláspontokat.

ÖKOPOLITIKA

Az Európai Bizottság és az ENSZ Környezetvédelmi Programja közös jelentése szerint a környezeti problémák közül az alábbiak kezelése a legsürgetőbb: az éghajlatváltozás, az élőhelyek változása, a nitrogén- és foszforszennyezés, a túlhalászás, illetve az erdei és egyéb erőforrások túlzott kiaknázása, az invazív fajok, a tiszta ivóvíz hiánya és a nem megfelelő higiénés körülmények, a szilárd háztartási tüzelőanyagok használata, az ólomnak való kitettség, a városi légszennyezés, és a munkavégzés során a finom pornak való kitettség.

Nemcsak Zsolnai László figyelmeztet: a végtetekig spekulatív, pénztőke vezérelt, perverz globalizált kapitalizmus beleütközött a végső ökológiai korlátokba; már az Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért is megfogalmazta: a jelenlegi termelési és fogyasztási modellek változatlanlansága csak a természeti erőforrások gyors felélésével lehetséges. A fenntartható fejlődésre való átállás ugyanakkor óriási üzleti lehetőségeket teremt. Az NFFT Jövőkereső c. tanulmánya szerint a fenntarthatatlanság oka erkölcsi: a hasznok privatizációja és a terhek társadalmasítása. A fenntartható fejlődés megteremtése érdekében értékőrző, értékteremtő társadalmat kell építenünk, amelyben a társadalom, a gazdasági szféra és a környezet közötti harmóniát mint legfőbb célt kell a stratégia, a jövőkép fókuszába helyezni.

A kormányzati politika az Új Széchenyi Terv vitáinak megjelentetésével (értékelését részletesebben ld. a IX.2.3. fejezetben) reflektálni próbált a fenntarthatóság problémáira, azonban, mint többek között Kazai Zsolt, a Közép-magyarországi Innovációs Központ projektmenedzsere is rámutat, a vitáiban a zöldgazdaság nem egy átfogó, a gazdaság egészét átható zöldítési programot jelenít meg; döntően az energiaszektorral foglalkozik. Fleischer Tamás szerint a Zöld Fejlesztési Bank sem zöld-, hanem energiakasszaként jelenik meg, és ebből is hiányzik a takarékos gondolata. Lukács András tarthatatlannak nevezi, hogy környezetkárosító beruházásokra kapnak multinacionális nagyvállalatok milliárdokat az államtól, miközben a juttatáshoz képest alig teremtenek

munkahelyeket. Fülöp Sándor szerint az állam a környezethez fűződő jogokat tendenciaszerűen hátrébb sorolja a beruházók érdekeihez képest. Az egészséges környezethez való alkotmányos alapjognak azonban meg kell előznie a vállalkozás vagy a gépkocsihasználat szabadságához fűződő jogokat. Balog Károly arra figyelmeztet, hogy még a 2007 februárjában egyhangúlag elfogadott Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia első, kétéves cselekvési programja is hiányzik. – A fenntartható fejlődés bizottság számításai szerint 2009-ben a környezet- és természetvédelmi szektor a költségvetés nettó befizetőjévé vált. Az EU direktívában írja elő az energiaadók alkalmazását, Magyarország azonban eddig minimális mértékben élt ezzel a lehetőséggel.

TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL, KÖZIGAZGATÁS

A társadalmi részvételről szóló törvény a korábbiaknál szélesebb körnek adna véleményezési lehetőséget, ám nem kötelező az egyeztetés a képviselői indítványoknál vagy ha a törvény sürgős elfogadásához „kiemelkedő közérdek” fűződik. Kivették a konzultációt igénylő körből a költségvetést, a fizetési kötelezettségeket, az állami, európai uniós vagy nemzetközi forrásokból nyújtott támogatásokat. Az EMLA és más szervezetek felmérése szerint a közérdekű információkhoz való hozzáférés a környezetvédelem területén a leghatékonyabb. Magyarországról alig érkeznek panaszok az aarhusi egyezmény jogkikényszerítő bizottságához. A Reflex egyesület azonban bírálja az Aarhusi Egyezmény végrehajtását: elfogadott végrehajtási program nincs, a minisztériumi munkacsoport évek óta nem működik, tárcaközi koordináció sosem volt.

Simon Gergely szerint a közszolgálatban dolgozók átszivárgása az iparba oda vezet, hogy a jogalkotás során az ipar véleménye gyorsabban utat talál, mint a zöldek álláspontja. Fidrich Róbert szerint a multinacionális vállalatok, a hatóságok és a jogszabályalkotó szervek munkatársai közötti szoros kapcsolatok („forgóajtók”) oda vezetnek, hogy az üzleti szféra érdekeit szolgáló szabályozások születnek, sokszor a társadalom érdekei ellenében. A Reflex rámutat: a hatóságok jellemzően a beruházó által készített anyagokból dolgoznak, telepítési, technológiai alternatívákat nem is vizsgálnak. – Holovács Gabriella szerint a beruházók projektjeiket küszöbérték alatti, vizsgálati kötelezettség alá nem eső részekre bontják, hogy elkerüljék az időigényes és drága környezeti hatástanulmány elkészítését. (Ez történt pl. a 67-es út építésénél.) – Turai István törökbálinti polgármester a Magyar Építész Kamarának írt levelében felvetette: „etikus-e az 1040 lakásos lakóparkot tíz különálló egységre bontva engedélyezni, ezzel elkerülve a lakópark okozta környezeti hatások együttes vizsgálatát”. – Németh I. Gergely, a Hulladéksors szakmai folyóirat főszerkesztője szerint a

környezetvédelmi jogszabályaink általában nem lazábbak a nyugat-európai standardokhoz képest. Az ellenőrzés azonban – a túlterhelt felügyelőségi szakemberek saját bevallása szerint is – katasztrofális.

Vay Márton, a Greenpeace szóvivője szerint alig van olyan egyetemi tanszék, kutatóintézet, melynek költségvetése ne épülne nagy részben olyan pályázati konzorciumokra, külső megrendelésekre, amiket a megrendelőre, partnerre kritikus állásfoglalással kockáztatni lehet. A biotechnológiai cégek, atomerőművek, vegyipari konszernek költségvetése jelentős részben ezt a célt szolgálja. – Egymással szöges ellentétben álló megállapításokat megfogalmazó igazságügyi szakértői állásfoglalások nehezítik a környezetkárosítási perek lezárását. – Fülöp Sándor: a nagyvállalatok számára a környezeti normák szigora versenyszköz, ezért még szigorúbb környezeti normákért lobbiznak. Budai Iván, a Magyar Vegyipari Szövetség igazgatója: a REACH kiváló eszköz arra, hogy a tőkehiányos vállalkozásokat kiszorítsa a piacról.

TELEPÜLÉSRENDEZÉS

Tosics Iván, a Városkutatás Kft ügyvezető igazgatója figyelmeztet: a környező települések iparúzési adókedvezményekkel, a zöld területek korlátlan felajánlásával igyekeznek folyamatosan elszívni Budapestről a befektetéseket. Így nem lehet egy várostérséget hosszú távon gondolkodva fenntartható irányba fejleszteni. Schuchmann Péter szerint a települések rendezési tervei és a regionális, térségi fejlesztési tervek nincsenek köszönőviszonyban egymással. – Tarlós István: új rendezési terv keretében jelölik majd ki azokat a helyszíneket, ahová a toronyházakat fel lehet húzni (az Árpád híd pesti hídfője, a Nemzeti Színház környéke). A szakemberek a Flórián teret is javasolják, amit ő nem támogat.

A Fertő-Hanság Nemzeti Park állásfoglalása szerint az (Audi-gyár bővítésére szánt) volt győri katonai lőtér beépítésével a terület természeti értékeinek és élőhelyeinek nagy része megsemmisül, az ott található természeti értékek helyreállíthatatlanul károsodnak. Szabó Rebeka LMP-képviselő szerint rendkívül kockázatos, ha az ország miniszterelnökének megnyilvánulásaiból az derül ki, hogy a természetvédelmi intézkedések csak kényszerű kötöttségek, amelyeket a gazdasági fellendülés érdekében bármikor félre lehet söpörni. Ez az attitűd vezet a környezet- és természetvédelmi hatóságok leépítéséhez, az önkormányzatok zöldfelület-beépítési gyakorlatának felélénküléséhez, a nemzeti parkok jogosítványainak gyengítéséhez, szakembereik megfélemlítéséhez, elhallgattatásához, elbocsátásához. – 800 millió forintot fordít a győri gyárbővítés kapcsán természetvédelmi kompenzációra az Audi.

Fülöp Sándor szerint a pátyi rendezési tervmódosítás szembeűnő ellentétben áll a budapesti agglomerációra vonatkozó törvénnyel. Az egész budai agglomerációra jellemző, hogy akár durva törvénysértések, a környezetvédelmi jogszabályok negligálása árán is igyekeznek kedvezményezett helyzetbe hozni az ingatlanberuházókat. A tervezett golffalu az agglomeráció környezeti szempontból egyik leginkább igénybe vett területén hozzájárul a térség környezeti problémáinak súlyosbításához. – Hajnóczi Péter állami főépítész: több államigazgatási szerv is törvényességi kifogással élt. – Rendeletben vonta vissza a pátyi önkormányzati képviselőtestület korábbi két rendelkezését, amelyek lehetővé tették volna a golflakópark megépítését. – Tollner József pátyi képviselő: az ingatlanfejlesztő csak az ingatlan felértékelődésére, és/vagy a meghiúsult beruházás miatt a településtől bezsebelhető kártérítésre játszik. A területet átminősítetik az önkormányzattal, ettől az egyetlen adminisztratív gesztustól az ingatlan értéke százmilliósról tízmilliárdokra nő. Az igazán nagy üzlet, ha a tervekhez állami pénzt lehet szerezni. – Újra tízmilliárdokhoz jutott a Grupo Milton azzal, hogy a székesfehérvári közgyűlés belterületbe vont egy korábban külterületként megvásárolt területet. – Lányi András: a törvényhozás feladata lenne, hogy a belterületbe vonással járó ingatlanok értéknövekedésének egy részét elvonják az önkormányzattól, ezzel megszűnne az átsoroláshoz kapcsolódó nyomás a települések vezetőin. – Hazánkban 12 ezer hektár barnamezős terület és hasznosítás nem megoldott. Mivel a földvédelmi járulékot lecsökkentették, könnyebb zöldmezős beruházásokba fogni, mint az elhanyagolt barnamezős területeket újra beépíteni.

KÖZLEKEDÉS

A közösségi közlekedés hosszú távú kormányzati stratégiája rögzíti a közösségi közlekedés előnyét az egyéni közlekedéssel, ezen belül a vasútét a közúttal szemben. A közútnak ráhordó szerep jut. Az áruk vasúti, illetve vízi útra terelését új úthasználati díjrendszer szolgálja majd. Karmos Gábor főtitkár: a közhiedelemmel ellentétben a Magyar Közúti Fuvarozók Egyesülete a hazai cégeknek juttatott kedvezmények mellett támogatja a használatarányos útdíj bevezetését. Irreális, hogy egy külföldi szolgáltató 400 kilométert kevesebb, mint háromezer forintért tehet meg Magyarországon. Doór Zoltán, a Magyar Logisztikai Egyesület elnöke: a használatarányos útdíj bevezetéséhez szükséges technika rendelkezésre áll, s tízmilliárd forintos nagyságrendű bevételtől esik el a költségvetés a bevezetés halogatása miatt. Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ: az útdíj bevezetésétől javulna a magyarországi, de különösen a helyi, regionális termelők versenyképessége, hiszen a közelben előállított áruk költsége csökken a távolabbról érkezőkkel szemben.

Szarvas Ferenc, a MÁV Zrt. elnök-vezérigazgatója: olyan közösségi, és ezen belül kötöttpályás közlekedésre van szükség, amely vonzó alternatívát jelent az egyéni közlekedéssel szemben. A költségét ahhoz a többletkiadáshoz kell mérni, amit az egyéni közlekedés okozta károk felszámolására költünk. Tömpe István, a MÁV infrastruktúra-fejlesztési igazgatója: a MÁV-Start költségei csaknem 40 százalékat fordítja infrastruktúrára, a Deutsche Bahn kevesebb, mint 20 százalékot.

Ikvai-Szabó Imre szerint a főváros több megrendelést ad le a BKV-nak, mint amennyit az utassal és az állammal közösen kifizet. Az agglomerációs települések egy fillért sem adnak. VEKE: a mai budapesti tömegközlekedésnek sem a kapacitása, sem a szolgáltatási színvonala, sem a járműparkja nem alkalmas a dugódíj miatt átülő autósok átvételére.

LEVEGŐTISZTASÁG, ZAJ

Axel Friedrich, a német szövetségi környezetvédelmi hivatal közlekedési irodájának vezetője szerint csökkenteni kell a közúti közlekedés részarányát, és a buszokat koromszűrővel kell ellátni – e nélkül Magyarország azt kockáztatja, hogy az elmaradt intézkedések költségeit büntetésként fogja befizetni az EU kasszájába.

Fülöp Sándor: alkotmányellenes, hogy ha a zajszennyezés eléri az egészségügyi határértéket, még várni kell, amíg legalább plusz tíz decibellel meg is haladja azt.

KLÍMA

Hargitai Miklós: a kormánynak nincs kiérlelt klímapolitikája. Uniós elnökként a nemzetközi klímapolitika formálójának szerepében található magát, de láthatóan nincs ilyen ambíciója.

Levették a parlament napirendjéről a klímatörvény tervezetét, mivel gazdasági érdekképviselők szerint az a hazai nemzetgazdaság egészét veszélyeztető, irreális kibocsátási célokat fogalmaz meg. Podolák György: elfogadhatatlan, hogy Európa legszigorúbb klímatörvényét alkossuk meg. – Hargitai Miklós: akiket a klímatörvény igazán érintene – néhány korszerűtlen erőművet, építőanyaggyárat és kohászati üzemet –, azok az állami támogatások begyűjtésében sokkal hatékonyabbak, mint az energia- vagy a nyersanyag-felhasználásban. – Hegedűs Miklós: az egy főre jutó hazai villamosenergia-felhasználás az EU-átlag 50 százalékat is alig haladja meg. A magyar gazdaság már nem energiapazarló. Nem volna szerencsés olyan politika érvényesítése, amely az energiafelhasználás

minimalizálására törekedne a tőke és a munkaerő pazarló felhasználása árán. – Varró László (Mol): a magyar gazdaság látszólag rosszabb karbon-intenzitásának oka szinte kizárólag a szolgáltató szektor alacsony jövedelmezősége. Ezt azonban gazdaságfejlesztéssel, nem pedig új, rossz korlátok felállításával lehet megváltoztatni. Magyarország egyoldalú önkorlátozása csak ipari tevékenységek kiszorulását eredményezi rosszabb hatásfokú külföldi gyárakba, illetve erőművekbe. – Feiler József: a technológiai fejlődés révén akár 45 százalékkal is visszafogható a magyar emisszió. A három kulcsfontosságú területen (erőművek, közlekedés, épületek) kritikus mértékű energia-megtakarítást kell egy lépésben elérni.

Molnár László, az Energia Gazdálkodási Tudományos Egyesület főtitkára: Európa cégeinek nagy összegeket kell költeniük a példátlanul szigorú uniós környezetvédelmi követelmények betartására, a külföldi versenytársak így jelentős versenyelőnyre tesznek szert. – Copa & Cogeca: abszurd elképzelés, hogy az európai mezőgazdaságnak részt kellene vennie a klímavédelmi célok teljesítésében, a biológiai sokszínűség megőrzésében, miközben az EU liberalizálni akarja a kereskedelmet a dél-amerikai országokkal, ahol ilyen korlátozások kevésbé léteznek. – Joseph E. Stiglitz: a vámhatárokon pótlólagos vámokat lehetne kivetni olyan államokból érkező szállítmányokra, ahol nem szedtek be helyben a termelés után karbonadókat. Connie Hedegaard: nincs még itt az ideje annak, hogy az EU büntetővám bevezetését fontolgassa. – A kérdés az, hogy a kibocsátások annak az országnak a mérlegébe kerüljenek, ahol a nyugati fogyasztók igényeinek kielégítésére szolgáló terméket előállítják, vagy a fogyasztó országába, amely így mesterségesen csökkenti szén-dioxid-lenyomatát?

ENERGIATAKARÉKOSSÁG

Varró László: A magyar energiapolitika Bermuda-háromszöge a gázártámogatás, a kötelező átvételi támogatás és a kedvezményes áfa; ezek rombolják az energiahatékonyságot, miközben javítására jóval kevesebbet költünk. Kaderják Péter: a 120–140 milliárd forintnyi ártámogatás megszűnése önmagában jelentős lökést adhatna az versenyképesebbé váló megújulóknak terjedésének. Kovács Lajos, a Főtáv Zrt. vezérigazgatója: a gáz- és távhőár támogatások megszűnése szociális krízishelyzetet teremthet. Bencsik János: tudomásul kell venni, hogy egy széles társadalmi réteg energiaszegénységben él, és képtelen saját erőből kifizetni otthona rezsiköltségét. A csökkenő energiafogyasztás az állam számára rövid távon adóbevétel-csökkenést okoz, de az állami intézmények apadó

energiaköltségei ezt ellensúlyozhatják. – Félmilliárdos komplex épületenergetikai korszerűsítés kezdődik Nyíregyháza közintézményeiben.

Ürge-Vorsatz Diana: a magyar fűtési energiafelhasználás akár 85 százaléka is megtakarítható lenne a köz- és lakóépületeket passzívház-technológiával való felújításával. Az épületenergetikai felújítási programok foglalkoztatási intenzitása akár ötszöröse is lehet egy autópálya-építésnek. Bencsik János: a nemzeti épületrekonstrukciós program két forgatókönyvet vázol fel. Az építőipari szervezetek által kidolgozott negyvenszázalékos energia-megtakarítással, negyvenezer új munkahellyel számol, a megtérülés négy-öt év. A másik forgatókönyv szerint az épületek teljes körű korszerűsítése és épületgépészeti felújítása nyolcvanszázalékos energia-megtakarítással jár, a megtérülési idő meghaladná a húsz évet. – Pataki István, a MEH korábbi elnökhelyettese: a hőveszteség 60 százaléka a rossz nyílászárók miatt, 40 százalék a falak hőleadásával történik. Jobban csökkenthető a veszteség átgondolt nyílászárócserékkel, mint épületszigeteléssel. – A legnagyobb, egységnyi befektetésre eső széndioxid-kibocsátáscsökkenés és megtakarítás a régi gázkészülékek cseréjével érhető el.

ENERGETIKA

Az energiahivatal szerint a lehetséges károkhoz képest már túl sokat költünk a gázellátás biztonságát növelő beruházásokra. A Nemzetközi Energia Ügynökség már 2007-ben kétségbe vonta, hogy valóban a stratégiai gáztárolás jelenti-e a legolcsóbb megoldást. – Magyarországon az erőműbefektetők továbbra is fittyet hányanak arra a kormányzati szándékra, amely Magyarország kiszolgáltatottságát csökkentendő nem javasolja gázblokkok létesítését.

Bencsik János: amíg viszonylag kedvező árú, biztonságos külső források vannak, addig nem kell erőltetni a magyarországi ásványvagyron kitermelését. – Varró László: mivel egyelőre tartanak a készletek, ijesztően versenyképes a fosszilis energia, ezért ezt mesterségesen csökkenteni kellene.

Energia Klub: a kötelező áram-átvételi rendszer az újabb és újabb kapcsolt áramtermelő erőművek bevonásával eltért eredeti céljától, és gyakorlatilag az elavult, szennyező erőművek életben tartójává vált. A rendszer a járadékvadászatot honorálja, miközben korlátozza az árampiaci versenyt és indokolatlan többletköltségeket terhel a fogyasztóra. – Pataki István, a Magyar Energia Hivatal volt elnökhelyettese: voltak gázmotor-installációk, amelyek néhány hónap alatt megtérültek. Miért kell támogatni azt, ami önmagában is nagyon nyereséges? Az önkormányzati tulajdonú – például győri és tatabányai – gázmotorokat tovább kellene támogatni, mert itt a támogatás eljut a fogyasztókhoz.

ATOMENERGIA

Varró László: a szén-dioxid-kibocsátás csökkentéséhez a paksi atomerőmű bővítése a leghatékonyabb megoldás. – A Green Capital "bölcsőtől a sírig" vizsgálata szerint az atomenergia környezeti hatása a legkedvezőbb, figyelembe véve a fűtőelemek előállításától az erőmű leszereléséig és a radioaktív hulladékok kezeléséig a technológiai lépéseket. – Günther Öttinger energetikai biztos: a nagy aktivitású atomhulladék hosszú távú és biztonságos tárolását eddig csak Svédországban és Finnországban oldották meg.

Schiffer András: rövid távon az atomenergiát kiváltani nem lehet. Stephen Tindale, a Greenpeace UK volt igazgatója: a nukleáris energia híd lehet a 100% megújuló energiatermelés felé. Jávor Bence: Paks rövid távon nem helyettesíthető, elkerülhetetlen az élettartam-hosszabbítás. Az így rendelkezésünkre álló időt arra kellene használni, hogy megvizsgáljuk, hogy szükség van-e bővítésre, ki lehet-e megújulóval váltani. Ma ilyen tanulmányok nélkül, elhamarkodottan próbál az Országgyűlés döntést hozni. Fülöp Sándor: az atomerőmű bővítése megkerülhetetlen az ország energiaellátásának biztosítására, de a jogszabályokat mindenkor be kell tartani.

Felsmann Balázs: nem kellene Magyarországon elsietni az atomerőmű-építést. Elég akkor üzembe állítani az új blokkokat, amikor a meglévők meghosszabbított élettartama is lejár, azaz 2032–37 között. Akkorra javulhatnak a beruházási feltételek is. A technológia is letisztulna. – Trampus Péter (az atomerőmű volt vezérigazgató-helyettese): jó esetben húsz év múlva kezdhetik meg az energiatermelést a negyedik generációs atomerőművek, addig viszont még szükség van a második generációs, meghosszabbított üzemidejű létesítményekre. Vay Márton: a paksi erőmű bővítésének 2000 milliárdos költségének harmadából keresztül lehetne vinni egy egész országra kiterjedő energiahatékonysági programot. – Aszódi Attila: az olcsó paksi áram teszi lehetővé, hogy a majdnem háromszoros árú megújulók beférjenek a rendszerbe.

MEGÚJULÓK

Az MTA energiastratégiai munkabizottsága szerint a jelenlegi többszörösére kellene növelni a termálvizek felhasználását. Kétséges, hogy megérné-e a négyszeresére növelni a szélerőművek számát. Rossz energetikai mutatói miatt indokolatlan a biomassza-alapú közvetlen villamosenergia-termelés támogatása. A támogatásokat a biomassza-bázisú hőtermelésre, elsősorban távhőellátásra, falufűtésre érdemes fordítani. Egyes biomassza-típusoknál célszerűbb átállni a biogáztermelésre. – Hegedűs Miklós: az energiafelhasználás racionalizálása a megújulóknál kisebb tőkeigényű, és jóval nagyobb foglalkoztatást valószínűsít.

Talán kivételt jelent a biomasza és a geotermia. – Kaderják Péter: a 120–140 milliárd forintnyi ártámogatás megszűnése önmagában jelentős lökést adhatna az versenyképesebbé váló megújulók terjedésének. – Az új kormány a megújuló energia háttérparának megerősítésére törekszik. Olajos Péter: mivel a nemzetstratégia fő célja a munkahelyteremtés, nem a magyar vállalkozókat csak a betonozásban érintő szélerőműveké az elsőbbség. Foglalkoztatási szempontból kitörési pont a biomasza, de a biogáz- és bioüzemanyag is üdvözlendő. Bencsik: a megújuló energiaforrásoknak az áramtermelésben az elkövetkezendő tíz esztendőben csak kiegészítő szerepük lesz. A hőpiacon viszont radikális változás fog bekövetkezni; decentralizált fűtőművekkel, falufűtési rendszerekkel, egy-egy intézményi blokk ellátását szolgáló energiatermelő berendezésekkel az adott térségben meglévő primer energiaforrásokra alapozva.

Olajos Péter: egy biomasza-erőmű megszületéséhez 52 engedély szükséges, míg például Németországban ez egyablakos ügyintézésrel megoldható. – A hazai szabályozás nem tesz különbséget az engedélyezés szempontjából a létrehozandó üzemek mérete, teljesítménye alapján. – Zsemberi László: a pozitív ösztönzők egyik legfontosabb eleme lehet az engedélyezési eljárások leegyszerűsítése, amihez sokkal kevesebb pénz kell, mint a támogatás bármely egyéb formájához. Kamocsay-Berta Eszter ügyvéd: a német törvény kötelezi az elektromos hálózat kezelőit, hogy minden egyes zöldenergiát termelő egységet az elosztó hálózathoz kapcsoljanak, és az értékesítés során a zöldenergia elsőbbséget élvezzen más, akár a hálózatkezelő által termelt energiával szemben is. A különböző megújuló energiahordozókhoz különböző árat írtak elő. A tarifa mértéke a szerződéses idő (tipikusan 20 év) múlásával csökken, ami biztosítja a folyamatos innovációt és a minél nagyobb hatékonyságra való törekvést.

BIOMASSZA

Illés Zoltán: tűzifa nagyerőműben történő elégetését gazdasági, környezet- és természetvédelmi szempontok alapján nem támogatjuk. Bencsik: a fatüzelésű nagyerőművek 20 százalékos hatékonysággal alakítják át az energiát, ezért azt szeretnék, hogy ezek kerüljenek ki az erőműparkokból. Ezek nélkül valójában két százalék alatti ma a tényleges megújuló energiatermelés Magyarországon. Ezt kellene felnyomni tíz év alatt majdnem a tízszeresére. – Borovics Attila, az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója: az erdővagyon 350 millió köbméter, évente 13 millió köbméter növedék keletkezik, s 7 millió köbmétert vágnak ki. WWF: a biomasza erőművek döntően az addig exportra kerülő tűzifát használják. A természetvédelmi problémát nem a fa eltüzelése, hanem a 95%-ban használt vágásos üzem módok okozzák. Az erdei biomasza felhasználására

megfelelő korlátok között lehetőség van. – Nagy Dániel: csökkent s még mindig esik a fűrészipar kereslete is, a nagy szállítási költségek miatt leállt, s azóta sem indult újra az olaszországi és ausztriai faexport. – Varga Katalin, Energia Klub: az erőmű-üzemeltetők csak akkor igényelhetik a támogatást a biomassza-alapú villamosenergia-termelésre, ha az erdészeti hatóságok igazolják, hogy a faanyag fenntartható erdőgazdálkodásból származik.

BIOGÁZ

Kovács Attila, az Első Magyar Biogáz Kft. ügyvezető igazgatója: a valódi kormányzati elkötelezettség hiánya, az alacsony zöldáram-átvételi árak, valamint a kiszámíthatatlan szabályozási környezet hátráltatja a biogáz-hasznosítás elterjedését. – Szabó Sándor (csongrádi Kör-Ker Iroda Kft.): törvény szabályozza a biogázzal termelt áram átvételét, de az áramszolgáltató mondhatja meg, hol veszi át. Ha a teleptől 15 kilométerre, akkor oda vezetékot kell építeni: kilométerenként 1–5 millió forintért. De csak a szolgáltató tervezheti meg, építheti meg és az üzembe helyezés után a tulajdonába is kerül.

BIOÜZEMANYAG

Bioüzemanyag törvény; Héjj Demeter: ha nem lépünk időben, a magyar mezőgazdaság a román, ukrán és szerb etanolüzemek alapanyag-beszállítójának a szerepébe szorulhat. Kovács Kornél, a Magyar Biogáz Egyesület elnöke: nehezen magyarázható, miért maradtak ki a törvényből a gáz halmazállapotú bioüzemanyagok. Varró László: a környezetterhelés mérséklésére nem a bioüzemanyagok fokozott előállítása a válasz, hanem a helyi élelmiszer-termelés fejlesztése.

SZÉL

A fejlesztési minisztérium megváltoztatta a szélerőmű kapacitástender szabályairól szóló rendeletet; az eljárás eredménytelen, ha az érvényesen megpályázott összkapacitás nem éri el kiosztható mennyiséget. Ezután érvénytelenné nyilvánították a már elbírálási szakaszban lévő tendert, mivel az elvárt ár- és támogatási verseny nem érvényesülhet. – Olajos Péter: nagyon komoly visszaélések voltak a szélenergia-kvóta kiosztása kapcsán. Olyan cégek szereztek kvótát, akiknek nem volt sem szélkerejük, sem tudásuk; busás haszonnal adták tovább nyugat-európai multiknak. – Az Energia Klub szerint nem kellett volna visszavonni a pályázatot. Dönthettek volna úgy, hogy nem osztják ki

az összes szélkvótát. – Tóth László, a Magyar Szélerőenergia Tudományos Egyesület elnöke: az új szélerőenergia-tendert érdemes lenne területileg diverzifikáltan meghirdetni, az eltérő szélviszonyok miatt a szélerőművek egymást is kiegészíthetnék a villamos rendszerben. – Túlzás, hogy a 278 megawatt kapacitású szélerőművek okozzák a rendszer fő szabályozási gondjait, amikor az egyensúly megtartásában nem vesz részt 1000 megawattnyi gázmotoros energiatermelő egység. – Vállalta a rendszerirányítóval való együttműködést a Hungarowind, valamint egy több mint 80 megawattnyi kapcsolótáram-termelő kiserőművi kapacitást képviselő társulás.

NAP

Pálffy Miklós, az EU Fotovillamos Platform munkabizottsági tagja: a Megújuló Nemzeti Cselekvési Tervben 2020-ig mindössze 15 megawatt napelemes áramforrás telepítése szerepel, miközben az áramszolgáltatókhoz már most több igényt jelentettek be.

TERMÉSZETVÉDELEM

Illés Zoltán: felül kell vizsgálni a Natura 2000 rendszert, sok helyen indokolatlanul került védelem alá a terület. – Holoda Attila, a Mol eurázsiai kutatás-termelési igazgatója: a Mol kutatási területeinek közel 24 százaléka Natura 2000 területen helyezkedik el. Elgondolkodtató, hogy környezetvédelem címszó alatt milyen károkat okoznak a magyar gazdaságnak.

Illés: az uniós szabályozás szerint a védett erdők kezelése a természetvédelmi intézményrendszer feladata. Magyarországon ezt az erdészeti szakma nem fogadja el – majd elvállik, hogy az uniós elvárás, vagy az erdészeti lobbó érvrendszere erősebb. – A földhivatali bejegyzés költségeit nem tudják finanszírozni a felügyelőségek, ez a Natura 2000 esetén óriási problémákat hozhat még.

Dombóvári Dénes, a Magánerdő-tulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) elnöke: addig nem lesz javulás, amíg a falopást nem természetkárosításként értelmezi a jog.

EGÉSZSÉG

Kiss Csaba háziorvos, Eperjes polgármestere: meg kellene vizsgálni a KSH-adatokat, hogy a víz arzéntartalma és a megbetegedések között van-e bármilyen

összefüggés. Ha az óvatosság megalapozatlan, felmerül, hogy szabad-e milliárdokat elkölteni arzénmentesítésre. – Forgó Henrik, Csanytelek polgármestere szerint arzénmentesítésre az Európai Unió felajánlott egy óriási összeget, amit Magyarországon valakik bármi áron szeretnének elkölteni. Ebből a vizes szakmának hatalmas szakértői összegek jutnak, nem számít, hogy közben eladósítják az önkormányzatokat, és tovább terhelik az elszegényedő lakosságot. Ezeket a berendezéseket csak a nyugat-európai országokból tudjuk behozni – a fejlettebb államok a vízminőség-javítás kikövetelésével valójában a saját cégeiket támogatják.

Glattfelder Béla: azzal hogy a közösségi jogszabályok megengedik az unióból kitiltott szerekkel kezelt áruk behozatalát, indokolatlan versenyelőnyhöz juttatják a harmadik országbeli termelőket.

Zöldszervezetek szerint száznál több nanotechnológiával készült élelmiszer van az európai piacokon; ezek felesleges kockázatot jelentenek. A Levegő Munkacsoport sürgeti a nanorészecskék tömeges felhasználásának betiltását mindaddig, amíg tudományos vizsgálatokkal egyértelműen nem tisztázzák a kockázatokat.

DUNA

WWF: a 17/2002-es számú rendelet ötvözi a dunai hajóútra vonatkozó különböző ajánlásokat, és a lehető legszigorúbb hajóút előírásoknak akar megfelelni, így a teljes hazai Duna szakaszon igen jelentős beavatkozásokat kell tervezni, amelyeknek az élővilágra és az ivóvízkincsre gyakorolt hatása igen nagy. – Fülöp Sándor: ökológiai kockázatot rejt magában, hogy a Duna hajózhatóságával kapcsolatos hazai jogszabály sokkal szigorúbb követelményeket támaszt, mint amire Magyarországot a nemzetközi megállapodások kötelezik. Egy pontos navigációs és vízállás-előrejelző rendszerekkel, valamint modern infrastruktúrával ellátott kikötőhálózat kialakítása, a modern technológia bevezetése a hajóutak kijelölésében, korszerű hajóflotta kifejlesztése nem igényelnek jelentős átalakításokat a Duna medrében, miközben növelik a hajózás hatékonyságát.

A WWF nehezményezi, hogy egyazon projekt keretén belül zajlik a stratégiai környezeti vizsgálat, amely a fejlesztés egészének hatásait vizsgálja –, illetve a környezeti hatásvizsgálat, amely az egyes beavatkozási helyszínek problémáival foglalkozik. Valószínű, hogy ez a módszer a projekt sikerét igazolja, hiszen a nagy egészen belül jelentéktelennek tűnnek majd az egyes helyszínekkel kapcsolatos aggodalmak. A költséghatékonysági vizsgálat csak arra derített fényt, miként lehet az adott összeget jól elkölteni, azt viszont nem nézték, hogy

ugyanennyi pénzből egyéb módszerekkel – a kikötők modernizációjával, a közúti, vasúti összeköttetések javításával mennyivel javulna a hazai hajózás helyzete.

Mayer István Vituki-igazgató szerint az unió át fogja nyomni a Duna hajózási projektet, így Magyarországnak az lenne a legjobb, ha ebből jelentős környezetvédelmi haszna is származna. Ebből a pénzből lehet mellékág-rehabilitációt, vízbázisvédelmi programokat finanszírozni, és egyéb turisztikai, lakosságmegtartó vagy közérzetjavító intézkedéseket tenni. – Magyar Hajózási Országos Szövetség: 50 helyen, 15 kilométer hosszan kellene fél méterrel mélyíteni a Dunát, ami 250 ezer köbméter hordalék áthelyezését jelentené. Az ipar évente ennek a többszörösét emeli ki a Dunából. – Vágás István: hajózás szempontjából a meder kotrása nem sokat ér, mert újra és újra meg kell ismételni. A hajózhatóvá tétel csak duzzasztóművekkel képzelhető el.

A Dunán Adonynál és Fajsznál is szóba jöhet egy-egy erőmű építése – olvasható a Megújuló energiák hasznosítása című akadémiai tanulmánykötetben. Kálmán András szocialista képviselő: szükség van egy Duna–Tisza-csatornára, valamint a Duna vízszintjének megemelésére és a folyó medersüllyedésének megállítására is. Nagy Sándor fideszes politikus: nehézséget jelent, hogy 2013-ig már nem állnak rendelkezésre új európai uniós források, amelyekből finanszírozni lehetne a Duna vízszintemelését. – Szalma Botond, a Magyar Hajózási Országos Szövetség elnöke: elkerülhetetlen mindhárom vízlépcső megtervezése és 10–15 éven belüli megépítése. – Bencsik Attila, a Magyar Belvízi Fuvarozók Szövetségének elnöke: a vízlépcső építésének elmaradásából adódó károk lassan meghaladják az építés társadalmi költségét. – Figeczky Gábor: óriási ökológiai probléma, hogy a Duna felső, osztrák szakasza be van lépcsőzve, és így hordalékot a magyarországi szakasz csak minimális mértékben kap. A Duna medre így egyre jobban mélyül, a talajvíz is egyre mélyebbre kerül és a parti szűrésű kutakból szép lassan el fog tűnni az ivóvíz. – Szalma Botond: a hosszú távú megoldás a vízlépcső, elkezdték fentről a németek és az osztrákok, s ezt folytatni kell a Duna teljes szakaszán. – Doór Zoltán, a Magyar Logisztikai Egyesület elnöke: a Duna hajózhatóságát legalább két-három vízlépcső építésével kellene megoldani. Szükség lenne a Duna–Tisza csatorna megépítésére is. – Völner Pál: fejlesztenünk kell a Duna, de a Tisza és a Dráva hajózhatóságát is, szó lehet egy Duna–Tisza-csatornáról is. – Csongrád város vezetése elkötelezett a csongrádi vízlépcső megépítése ügyében.

Szaló Péter szakállamtitkár: a víz-keretirányelv miatt már Ausztriában sem gondolkodnak duzzasztásban. Olajos: A kormánynak nem érdeke, hogy a megújuló energia területére konfliktusokat vigyen be, ezért a vízenergia nem elsősorban az energiatermelés, sokkal inkább az árvízvédelem és a fejlesztéspolitika szempontjából lehet érdekes. – Johannes Hahn, az EU regionális politikáért felelős biztos a bécsi Duna-konferencián: a hajókat kell

a folyóhoz igazítani. A leggyengébb láncszem nem a magyar, hanem a bajor szakasz, ahol sziklás mederben halad a folyó. – Gordos Árpád, a Külügyminisztérium Duna koordinátora: a magyar álláspont hangsúlyozza az információs és kommunikációs technológiák szerepét a belvízi közlekedésben.

A WWF egyeztetett a vízgyűjtő-gazdálkodási terv készítőivel, és sikerült tisztázni a fenékküszöbök átépítésével kapcsolatos félreértést. A végleges tervben csak a vízszintemelés szükségessége jelenik meg, annak módját nem részletezik.

ÁR- ÉS BELVÍZ

Ürge-Vorsatz Diána: meg kellene fontolni, hogy érdemes-e az elárasztott területeken újra építkezni. Át kellene formálni a mezőgazdaságot, a rét- és legelőgazdálkodásra, biomassza-termelésre lehetne áttérni, ártéri erdőket kellene telepíteni. – Sólyom László: ha „belvizeket” eleink gyakorlatához hasonlóan a területen hagynák, nem volna szükség tiszai duzzasztókra és Duna-Tisza csatornára.

Nagy Gergő Gábor, Flachner Zsuzsanna (MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet), Balogh Péter: A Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése megmaradt a vízlevezetési, károrientált koncepción belül. Az eredeti célokkal ellentétben a megépült két tározó gyakorlatilag száraz tározóként működik, üzemrendjük károrientált, csak árvízi vészhelyzet esetén nyitják meg a zsilipeket, amikor is a változatlanul maradt tájhasználatra zúdítják a vizet. A vésztározóba június 10-e után 56 millió m³ vizet engedtek be. Vízgazdálkodási rendszerünket jól jellemzi, hogy ez idő alatt ennél nagyobb vízmennyiséget emeltek be a Tiszába a belvízszivattyúk a Tiszaroff feletti szakaszon.

Vágás István, az MTA Hidrológiai Bizottságának elnöke: ha a Felsőzsolca környéki védekezést vízügyi szakemberekre bízták volna, kevesebb lett volna a kár. Nagy gondot kellene fordítani a vízgyűjtő területre is. Nemcsak záportározókkal, hanem a domboldalak vízszintes sáncolásával és teraszolásával is. Ez a lerohanó vizek erejének megtörésére és azok lassítására alkalmas, hazánkban – sajnos – alig ismert beavatkozás. – Szigyártó Zoltán: az árvízszintek a Tisza alsó szakaszon egyáltalán nem nőttek, ennek ellenére árvízi tározót irányoznának elő Mindszent környékére is, ahol erre semmi szükség. – Szabolcs Attila, Budafok-Tétény polgármestere a Hosszúréti-patak kiáradásáról: a patakot a part menti építkezésekkel egyre szűkebb mederbe kényszerítették, miközben nagy árvízi tározói az idők során fokozatosan beépültek.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

Schiffer András: az úgynevezett városrehabilitációs programok során az ingatlanbefektetők szempontok mindig megelőzték az autonóm kulturális kezdeményezéseket, a belvárosi zöldfelületek megóvásához fűződő igényeket és otthonélküli polgártársaink érdekeit.

VITATOTT BERUHÁZÁSOK

Román Akadémia: a verespataki tervet csak akkor lehetne megvalósítani, ha nem alkalmazna ciántechnológiát, ill. tárnákban, és nem nyílt színi fejtésben folya a kitermelés. – A KvVM Környezetmegőrzési Főosztálya szerint amíg a kiváltására alkalmas gazdaságos eljárást ki nem dolgoznak, a cianidos technológia betiltására kicsi az esély. – Földessy János, a Miskolci Egyetem Ásványtani–Földtani Intézetének vezetője: megelőzhető a ciánszennyezés, ha a svédhez hasonlóan szigorú követelményeket írnak elő a technológia felügyeletére.

HULLADÉK

A hasznosítók bírálják a hulladékgazdálkodási törvény tervezetét, mivel az a gazdálkodó szervezeteket és intézményeket is a közszolgáltató hulladékkezelők igénybevételére kötelezi. – Illés Zoltán: teljesen szakmaiatlan és működésképtelen a hulladékszigetek rendszere.

A nagyobb kereskedelmi üzletekben kötelező visszavenni a használt italos dobozokat, függetlenül attól, hogy betétdíjas-e vagy sem. Graczka Sylvia: a jogszabály jó célt szolgál. A gyártók így könnyebben tudják teljesíteni visszagyűjtési kvótáikat, a kereskedők megszabadultak a túlbonyolított termékdíjrendszertől és a felesleges adminisztrációtól. – Reiniger Róbert (Deloitte): a termékdíj rendszer a vállalkozások többségét felesleges adminisztrációval terhelő, költségesen behajtható, hatékonynak nem nevezhető adónemmé vált. A csomagolás-kibocsátás 85 százalékáért a kötelezettek 10 százaléka felel, mégis valamennyi kötelezettre azonos szabályok vonatkoznak. Átalánydíj bevezetésével az igazolhatóan kis kibocsátók terhei jelentősen csökkenthetők lennének.

A tárca megváltoztatná a termékdíj-szabályozást. Megszűnik a mentesség és a koordináló szervezetek szerepe, a hulladékkezelés koordinálása állami kézbe kerül. Illés a MGYOSZ-nak: minden előre el van döntve. Meghallgatom magukat, de nincs kompromisszum. – Rácz András: jelenleg nem lehetett ellenőrizni, a koordináló szervezetek befizették-e a licenccdíjakat, és megvalósult-e a

hulladékok újrahasznosítása. – Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége: a gyártók hasznosítási kényszere és a termékdíj alóli mentesség lehetősége volt a legfontosabb hajtóereje és finanszírozási forrása a hulladékhasznosító szektor fejlődésének. A hulladékkezelés szervezésének állami kézbe vételével éppen a gyártói felelősség lényege vesz el. – Szilágyi László: hiába fizetnek egyre többen termékdíjat, ha a pénz nem elkülönített számlára kerül. A tervek között továbbra sem szerepel semmilyen elkülönített alap, amelybe a termékdíj befolyhatna, és azt kifejezetten környezetvédelmi projektek finanszírozására címkéznék.

Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége: kevés figyelem irányult a már szelektíven begyűjtött hulladékok hasznosítására, így azt jelentős részben feldolgozatlanul exportálják külföldre. – Németh I. Gergely: az európai uniós forrásokból végrehajtott hulladékgazdálkodási projektek nagyobbrészt lerakók építésére összpontosítottak, ez a hazai hasznosítói ipar méretén és kiszolgáltatottságán is meglátszik.

Szanyi Tibor: a hazai távfűtési rendszereket szemétegetésre kellene áthangolni. A Fidesz Budapest-programja szerint is új szemétegetőre van szükség valahol a főváros déli részén. – Connie Hedegardot meglepte, hogy Magyarországon a lakosság többnyire elzárkózik a szemétegetőktől. Dániában ma már egyáltalán nincsenek szemétkerakó telepek. A mai technológiák mellett az égetőművek környezetkímélően üzemeltethetők.

GÉNBANK, GMO

Tóth István MOSZ-titkár: a laikusok honnan veszik a bátorságot ahhoz, hogy felülbírálják az EU és az Egyesült Államok élelmiszer-biztonsági és fogyasztóvédelmi hatóságainak laboratóriumi vizsgálati eredményeit és engedélyeit? – Elkötelezett a magyar agrárvezetés a génkezelt növények hazai moratóriumának fenntartásában, illetve abban, hogy a tagállamok saját hatáskörben dönthessenek a kérdésben. – Fazekas Sándor: Magyarország azt kérte a bizottságtól, hogy amíg a kockázatértékelés nem válik körültekintőbbé, addig az unió ne engedélyezze újabb génmódosított fajták köztermesztését. – A magyar kormány megtámadja az Európai Bíróságon az Európai Bizottság döntését a génmódosított Amflora burgonya termesztésének és felhasználásának engedélyezéséről.